

عوامل مؤثر بر بی انضباطی دانش آموزان

(شیوه‌های فرزند پروری؛ ذهن خوانی؛ خودتنظیمی هیجانی)

تألیف:

فاطمه فرزادی (مدرس دانشگاه پیام نور)

راضیه منصوری نژاد

ویراستار علمی:

بیباک نعیم‌ماوی (مدرس دانشگاه پیام نور)

سرشناسه	:	فرزادی، فاطمه، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	:	عوامل مؤثر بر بی‌انضباطی دانش‌آموزان: (شیوه‌های فرزند پروری؛ ذهن‌خوانی؛ خودتنظیمی هیجانی) / تألیف: فاطمه فرزادی، راضیه منصوری‌نژاد؛ ویراستار علمی مجید نعیم‌ماوی.
مشخصات نشر	:	شادگان: نشر شوکی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۵ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۹۶۸-۲-۱: ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۲۵.
عنوان دیگر	:	(شیوه‌های فرزند پروری؛ ذهن‌خوانی؛ خودتنظیمی هیجانی).
موضوع	:	مدرسه‌ها — انضباط
موضوع	:	School discipline
موضوع	:	کودکان — انضباط
موضوع	:	Discipline of children
موضوع	:	خویش‌داری در کودکان
موضوع	:	Self-control in children
موضوع	:	کودکان — سرپرستی
موضوع	:	Child rearing
موضوع	:	ذهن‌خوانی (روانشناسی)
موضوع	:	Mindfulness (Psychology)
شناسه افزوده	:	نژاد، راضیه، ۱۳۶۹-
شناسه افزوده	:	نعیم‌ماوی، مجید، ۱۳۶۶-؛ ویراستار
رده بندی کنگره	:	LB ۳۰۱۲
رده بندی دیویی	:	۳۷۱/۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۸۱۸۸۲۸

عوامل مؤثر بر بی‌انضباطی دانش‌آموزان
(شیوه‌های فرزند پروری؛ ذهن‌خوانی؛ خودتنظیمی هیجانی)
مؤلفان: فاطمه فرزادی (مدرس دانشگاه پیام نور)، راضیه منصوری‌نژاد
ویراستار علمی: مجید نعیم‌ماوی (مدرس دانشگاه پیام نور)

ناشر: انتشارات شوکی

چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۸ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۲۵

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۹۶۸-۲-۱

طراح جلد: صالح مقدم

صفحه آرائی: مجید نعیم‌ماوی

حق چاپ برای مولفان محفوظ می‌باشد.

آدرس: خوزستان، شادگان، خیابان شهید مطهری غربی بعد از زیرگذر بل ولایت ابتدای
بلوار شهدای خنفره تلفن تماس: ۰۹۳۶۸۹۹۳۶۹۱

مقدمه

در طول دوره رشد کودکان به سمت نوجوانی، یک سری تغییرات شناختی، عاطفی و اجتماعی رخ می‌دهد که نوجوانان طی روند تطبیق با این تغییرات با مشکلاتی روبرو می‌شوند. استرس حاصله از این تغییرات، منجر به مشکلات عاطفی و یادگیری بیشماری در آنان می‌شود (ابراهیمی^۱، خاربو^۲، احدی^۳ و حاتمی^۴، ۲۰۱۵).

امروزه مدارس با نگرانی فزاینده‌ای در مورد بروز اختلال‌های رفتاری از نوع مسایل انضباطی، زورگویی و رفتارهای تخریب‌گرانه و بل‌آدبان از سوی دانش‌آموزان مواجه‌اند (اسکات^۵، نلسون^۶ و لیاپسین^۷، ۲۰۰۱). یکی از این اختلالات رفتاری شایع در مدارس بی‌انضباطی است. بی‌نظمی در مدرسه به طور گسترده به عنوان یک مشکل شخصی، اجتماعی و آموزشی جدی در نظر گرفته شده است. مشکلات انضباطی و رفتار دانش‌آموزان در مدارس بخصوص در سطح دبیرستان‌ها ضمن آن که از نظر فردی، خانوادگی و جبران ناپذیری بر دانش‌آموزان وارد می‌کند، به دلیل تأثیر پذیری نوجوانان از یکدیگر به ویژه در این سن خاص سبب تسری این مشکلات و رفتارهای نابهنجار شده و مدرسه را از محیطی

¹ Ebrahimi

² Kharbou

³ Ahadi

⁴ Hatami

⁵ Scott

⁶ Nelson

⁷ Liaupsin

آرام و امن برای پیشرفت، آموزش و تربیت به محیطی پرتنش و حتی گاهی ناامن برای دانش آموزان تبدیل می کند (سپهری، ۱۳۹۰). بی انضباطی، فرم و شکل منفی از انضباط است (زوبیدا^۱، ۲۰۰۹). مشکل بی انضباطی در مدارس، در طول سال های متمادی ادامه داشته است. دانش آموزان بی انضباط در برابر آموزش مؤثر و یادگیری و تبدیل شدن به انسان های مفید برای جامعه مقاومت می کنند.

اوجدار^۲ و اوجدار^۳ (۲۰۱۰) در بررسی خود برخی عوامل که بیشتر از سایرین در بروز بی انضباطی مؤثرترند، مشخص کرده اند از جمله: نگرش و شیوه های تربیتی والدین، دانش آموزانی که از وجود هر دو والد یکی از آنان محروم هستند و یا والدینی که نقش و مسئولیت خود را در قبال فرزند درستی ایفا نمی کنند (شیوه های فرزند پروری نامناسبی به کار می بندند). عامل دیگر می تواند حضور معلمان فاقد انگیزه و ناامید در محیط مدرسه باشد که نمی توانند رابطه صمیمی با دانش آموزان برقرار کنند. عامل دیگر می تواند نگرش دولت به مسئله آموزش و پرورش باشد؛ یعنی دولت می تواند با ارائه امکانات و تجهیزات لازم در مدرسه در کاهش بی انضباطی مؤثر باشد. عامل دیگر نفوذ گروه همسالان است که می تواند جوی ناامن و معشوش را در مدرسه ایجاد کند چون نوجوانان در این سن به شدت تحت تأثیر همسالان خود هستند و عقیده و رفتارهای خود را با گروه تناسب می دهند.

¹ Zubaida

² Ojedapo

³ Olugbade

نوجوانانی که مشکلات رفتاری دارند اغلب عملکرد تحصیلی ضعیف‌تری داشته (انصاری^۱ و لوتر^۲، ۲۰۰۹) و از سوی همسالان طرد می‌شوند (پدرسون^۳، ویتارو^۴ و بورج^۵، ۲۰۰۷). این قبیل افراد معمولاً در آینده به رفتارهای جنایی، مصرف الکل و غیره روی می‌آورند (وایس^۶، موتاپا^۷، استیون^۸، جوهنسون^۹ و آنگر^{۱۰}، ۲۰۱۱). خانواده در شکل‌گیری شخصیت فرزندان نقش قابل توجهی را ایفا می‌کند. پیوند ضعیف و نامناسب عاطفی بین والد و فرزند، عامل بالقوه نیرومندی است که زمینه ساز انواع مشکلات شخصیتی و رفتاری می‌شود. نظریه‌ها و پژوهش‌های گذشته نگر نشانگر آن است که متغیرهای بسیاری از جمله زمینه‌های خانوادگی و تربیتی با بروز رفتارهای نامطلوب انضباطی مرتبط است (ویشو^{۱۱} و پنگ^{۱۲}، ۱۹۹۳). (عزیزی^{۱۳}، جمال‌الدین^{۱۴}، شاهرین^{۱۵}، موحدراجا^{۱۶} و نوردین^{۱۷}، ۲۰۰۹) در تحقیق خود به بررسی مسائل انضباطی دانش‌آموزان دره راهنمایی مالزی پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد که دانش‌آموزان با مشکلات خانوادگی، نسبت به دانش‌آموزان فاقد مشکل، با مسائل و مشکلات انضباطی بیشتری مواجه هستند.

¹ Ansary

² Luther

³ Pederson

⁴ Vitaro

⁵ Boorge

⁶ Weiss

⁷ Mouttapa

⁸ Steven

⁹ Johnson

¹⁰ Unger

¹¹ Weishew

¹² Peng

¹³ Azizj

¹⁴ Jamaludin

¹⁵ Shahrin

¹⁶ MohdRaja

¹⁷ Noordin

پژوهش‌ها بیانگر این هستند که متغیرهای مدرسه‌ای، از جمله کیفیت ارتباط معلمان و سایر دست‌اندرکاران آموزش و پرورش با دانش‌آموزان، جو حاکم بر مدرسه و جو مدیریتی و انضباطی کلاس درس نیز بر بروز بی‌انضباطی مؤثر هستند اما در این میان نمی‌توان نقش ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان را به عنوان یکی از عوامل مهم در بروز این گروه مشکلات نادیده گرفت. بدین ترتیب از میان ویژگی‌های فردی بی‌شمار فراگیران، می‌توان به ساختار^۱، بررسی خود تنظیمی هیجانی^۲، مهارت‌های اجتماعی^۳ و نظریه ذهن^۳ دانش‌آموزان به عنوان مهمی در بهبود بخشیدن و تغییر این شرایط برنامه ریزی کرد (رحمانی، مصر آبادی، زوار، ۱۳۹۰).

^۱ emotional self-regulation

^۲ social skills

^۳ theory of mind

فهرست مطالب

۱	فصل اول: انضباط
۳	تعریف انضباط
۴	الف- انضباط به معنی اطاعت کورکورانه
۴	ب- انضباط به معنی سببه
۵	ج- انضباط به معنی مودت یا کنترل شدید
۵	د- انضباط به معنی انون قاعد
۷	آموزش انضباط
۹	علل بی انضباطی دانش آموزان
۱۰	الف- علل مربوط به دانش آموزان
۱۱	ب- علل مربوط به خانواده
۱۳	ج- علل مربوط به معلم
۱۴	ج- علل مربوط به کلاس درس
۱۵	بی انضباطی در مدارس
۱۶	تعریف مدیریت کلاس درس
۱۹	جنبه های مدیریت کلاس
۲۳	سبک های مدیریت کلاس
۲۵	الف- رویکرد غیر مداخله گر (دانش آموز- محور)
۲۶	ب- رویکرد مداخله گرایان (معلم- محور)
۲۷	ج- رویکرد تعامل گرایان
۳۳	فصل دوم: خود تنظیمی هیجانی
۳۷	تعاریف خودتنظیمی هیجانی
۴۰	راهبردهای تنظیم هیجان
۴۱	سبک های تنظیم هیجان

۴۳..... مدل خودتنظیمی هیجانی برکینگ

۴۷ فصل سوم : شیوه‌های فرزند پروری

۴۹..... تاریخچه ی سبک های فرزندپروری

۵۳..... طبقه بندی مدل های تربیتی

۵۴..... مدل ارائه شده توسط بالدین، کلهون و بریس

۵۵..... مدل زیگلמן

۵۶..... مدل شیفر

۵۷..... نظریه فرایند تخریبی خانواده

۵۸..... تریه سه : پیترسون و رالینز

۵۸..... الف- رویکرد سبک سویه

۶۴..... ب- رویکرد سبک سویه

۶۵..... ج- رویکرد منزلت ای

۶۶..... نگرش های فرزندپروری

۶۸..... عوامل تعیین کننده سبک های فرزند پروری

۷۲ فصل چهارم: نظریه ذهن

۷۳..... شناخت اجتماعی

۷۶..... تعریف ذهن خوانی

۷۹..... منشا نظریه ذهن و عوامل مؤثر بر رشد آن

۸۱..... الف- فلسفه ذهن

۸۱..... ب- رفتارشناسی طبیعی شناختی

۸۴..... ج) تحقیق پیرامون اکتساب زبان

۸۴..... د- کارهای فلاول و همکاران در مورد تعابیر نمود- واقعیت

۸۶..... رویکردهای کنونی نظریه ذهن

۸۹..... نظریه های موجود در زمینه ذهن خوانی

۸۹..... الف- نظریه- نظریه

۹۱..... ب- نظریه پیمانه‌ای

۹۳..... ج- نظریه شبیه سازی